

Sygnatura akt I Ca 204/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2015r.

Sąd Okręgowy we Włocławku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Maria Woźniak
Sędziowie:	SSO Barbara Baranowska SSO Andrzej Witka-Jeżewski (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Małgorzata Dybowska-Pyrek

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2015r. r. we Włocławku

na rozprawie

sprawy z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej(...)w G.

przeciwko M. L.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 14 maja 2015 r. wydanego w sprawie sygn. akt I C 221/13

1. oddala apelację;
2. przyznaje kuratorowi dla nieznanej z miejsca pobytu pozwanej, radcy prawnemu K. K., z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Aleksandrowie Kujawskim wynagrodzenie za udział w postępowaniu odwoławczym w kwocie 369 zł (trzysta sześćdziesiąt dziewięć złotych) brutto;
3. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim od powódki Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej(...)w G. kwotę 369 zł (trzysta sześćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Barbara Baranowska	SSO Maria Woźniak	SSO Andrzej Witka-Jeżewski
------------------------	-------------------	----------------------------

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim I Wydział Cywilny wyrokiem z dnia 14 maja 2015 roku, wydanym w sprawie sygn. akt I C 221/13, w sprawie z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...)w G. przeciwko M. L. o zapłatę, uchylił wyrok zaoczny z dnia 10 czerwca 2010 roku, wydany przez Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim w sprawie I Cupr 44/10, uzupełniony wyrokiem zaocznym z dnia 27 stycznia 2011 roku, oddalił powództwo, przyznał kuratorowi dla nieznanej z miejsca pobytu pozwanej wynagrodzenie oraz orzekł, że koszty procesu poniosła powódka.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 22 grudnia 2005 r. Z. L. zawarła z powódką, Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową(...)z siedzibą w G., umowę pożyczki odnawialnej (tzw. „chwilówki”). Zgodnie z warunkami umowy oraz Regulaminem udzielania kredytów i pożyczek SKOK, udzielono Z. – L. L. pożyczki odnawialnej, która miała być wypłacona w ciągu 30 dni, z możliwością wielokrotnego odnawiania przez okres 12 miesięcy, tj. do dnia 22 grudnia 2006 r. Po upływie powyższego okresu umowa miała być automatycznie przedłużona na okres roczny, nie dłużej jednak niż do dnia 22 grudnia 2008 r., a każda spłata części lub całości zadłużenia dawała, zgodnie z pkt 5 umowy, możliwość ponownego wykorzystania przyznanego limitu pożyczki o kwotę dokonanej spłaty. Miesięczny limit przyznanej pożyczki odnawialnej wynosił 1.000 zł. Pożyczka oprocentowana była według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez zarząd SKOK dla pożyczek gotówkowych, tzw. „chwilówek”, wynoszącej na dzień zawarcia umowy 30 % w skali roku.

Zgodnie z punktem 9 umowy pożyczkobiorca był zobowiązany spłacić zaciągniętą pożyczkę wraz z należnymi odsetkami w terminie 30 dni, licząc od dnia jej zaciągnięcia. W przypadku nieterminowej spłaty zadłużenie miało być przenoszone na rachunek zadłużenia przeterminowanego, od którego naliczano odsetki według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez zarząd SKOK, wynoszącej w dniu zawarcia umowy 120 %. Z dniem 26 marca 2009 r. oprocentowanie to uległo obniżeniu do 60 %. W punkcie 12 umowy pożyczkodawca zastrzegł sobie prawo do jednostronnego wypowiedzenia umowy w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki, tj. po upływie 30 dni, licząc od daty zaciągnięcia pożyczki.

W dniu 22 grudnia 2005 r. powódka wypłaciła Z. L. kwotę 1.000 zł. P. dokonywała od tego czasu comiesięcznych niewielkich wpłat pokrywających odsetki oraz należności indywidualnego konta składkowego, które powódka zaliczała i rozliczała w taki właśnie sposób. W dniu 19 czerwca 2006 r. oraz w dniu 22 sierpnia 2006 r. pożyczkobiorczyni spóźniła się z płatnością i powódka dokonała zaliczenia wpłaconej kwoty również na poczet odsetek karnych, a w dniu 22 sierpnia 2006 r. także na koszty upomnień. Do dnia 12 marca 2007 powódka nie wypowiedziała umowy. Po dniu 22 grudnia 2005 Z. L., poza kwotą 1.000 zł (będącą maksymalnym limitem kredytowym), nie pobrała innych środków pieniężnych. Kwota ta stała się wymagalna z dniem 22 stycznia 2006 r.

Z. L. zmarła w dniu 13 marca 2007 r. Spadek po niej, na podstawie ustawy nabyła w całości jej córka, M. L..

Według Statutu i Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek SKOK (...)członkostwo w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej ustaje na skutek śmierci członka, którego skreśla się z rejestru członków ze skutkiem od dnia, w którym nastąpiła śmierć. W razie ustania członkostwa roszczenie o zwrot kredytu bądź pożyczki staje się wymagalne z dniem ustania członkostwa.

Powódka nadała pozew w niniejszej sprawie w dniu 26 lutego 2010 r.

Sąd Rejonowy wskazał, że okoliczności faktyczne w sprawie nie były sporne między stronami. Sąd ustalił je w oparciu o dokumenty urzędowe i prywatne, przedłożone przez powódkę.

Sąd Rejonowy wskazał na art. 922 § 1 k.c., 925 k.c. i art. 1015 § 1 k.c. Przyjął, że M. L., jako jedyna spadkobierczyni ustawowa, co zostało potwierdzone postanowieniem Sądu Rejonowego w T. wydanym w sprawie (...), przejęła prawa i obowiązki majątkowe swojej zmarłej matki, Z. L..

Oceniając zasadność zarzutu przedawnienia wskazał na art. 118 k.c. Przyjął, że powódka prowadzi działalność gospodarczą, a dla roszczeń z niej wynikających termin przedawnienia wynosi 3 lata. Następnie wskazał na art. 120 § 1 k.c., zgodnie, z którym bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Wskazał dalej, że w przypadku zobowiązań o charakterze terminowym przyjmuje się, że wierzytelność jest wymagalna, jeśli nadszedł termin świadczenia.

Sąd Rejonowy uznał, że w niniejszej sprawie termin spełnienia, a zarazem wymagalności pożyczonej Z. L. kwoty 1000 zł został określony w umowie, zgodnie z którą pożyczkobiorczyni zobowiązana była do zwrotu pożyczonej kwoty w terminie 30 dni, licząc od dnia jej pobrania. Po tym terminie zadłużenie stawało się przeterminowane, a pożyczkodawca miał możliwość naliczania od niego odsetek karnych za opóźnienie, w wysokości 120 %. Sąd Rejonowy wskazał również, że wprawdzie pożyczkobiorczyni dokonywała spłat, jednak nie dokonała wpłaty jakiegokolwiek kwoty, która zmniejszałaby wypłaconą jej kwotę pożyczki. W związku z tym, była ona zobowiązana zwrócić całą pożyczoną kwotę do dnia 21 stycznia 2006 r. W dniu 22 stycznia 2006 r. kwota zadłużenia była już wymagalna, powódka mogła żądać spełnienia zobowiązania.

Sąd Rejonowy odniósł się również do poglądu strony powodowej, zgodnie, z którym zobowiązanie stało się wymagalne dopiero z dniem śmierci pożyczkobiorcy (jednocześnie członka spółdzielni), tj. w dniu 13 marca 2007 r., i uznał go za nietrafny.

Na marginesie wskazał, że również strona powodowa była świadoma wcześniejszej wymagalności roszczenia przysługującego jej wobec Z. L., co wynika z rozliczenia przedstawionego w piśmie z dnia 26 maja 2010 r. (k. 35-38). Sąd Rejonowy wskazał też, że bez znaczenia jest okoliczność, iż zawarta umowa miała ulegać automatycznemu przedłużeniu przez trzy kolejne lata.

Podsumowując Sąd Rejonowy wskazał, że trzyletni termin przedawnienia mający zastosowanie w sprawie, liczony od daty wymagalności roszczenia, to jest od dnia 22 stycznia 2006 roku upłynął z dniem 22 stycznia 2009 roku. Powódka wniosła pozew w dniu 26 lutego 2010 roku, wobec czego zarzut przedawnienia podniesiony przez stronę pozwaną okazał się skuteczny. W zw. z tym w pkt 1 wyroku Sąd Rejonowy uchylił wyrok zaoczny, a w pkt 2 oddalił powództwo. O kosztach kuratora dla nieznannej z miejsca pobytu pozwanej Sąd Rejonowy orzekł na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej oraz na podstawie § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. O kosztach procesu orzekł na podstawie w art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożyła powódka, która zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w całości. Zarzuciła Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest:

- art. 118 k.c. w zw. z art. 120 § 1 k.c. poprzez ich błędną interpretację i przyjęcie, że początkiem biegu przedawnienia w niniejszej sprawie jest upływ 30 dniowego terminu liczonego od dnia wypłaty kwoty w ramach przyznanego umową limitu, a nie ustalony ustawowo dzień ustania członkostwa;
- art. 35 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w zw. z art. 25 § 1 ustawy z dnia 16.09.1982 r. Prawo spółdzielcze, w zw. z art. 31 ust. 1 konstytucji RP poprzez ich pominięcie, jako podstawy ustalającej wymagalność w niniejszej sprawie.

Wnosiła o zmianę wyroku i zasądzenie od pozwanej dochodzonej pozewem kwoty wraz z odsetkami w wysokości 60 % w stosunku rocznym, od określonych kwot do dnia zapłaty. Wnosiła również o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Uzasadniając apelację powódka wskazała na treść § 29 Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek w SKOK, który stanowi, że w razie ustania członkostwa roszczenie o zwrot pożyczki staje się wymagalne z dniem ustania członkostwa,

co stanowi powtórzenie treści art. 35 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Zgodnie z przepisami art. 22 - 25 pr.spółdz. śmierć członka powoduje ustanie członkostwa w spółdzielni, natomiast następcy prawni członka nie stają się członkami spółdzielni. Członkostwo w spółdzielni nie podlega bowiem dziedziczeniu na podstawie art. 922 § 1 k.c. Ponadto artykuł art. 35 ustawy o SKOK wprost wskazuje, że w razie ustania członkostwa roszczenie o zwrot pożyczki lub kredytu staje się wymagalne z dniem ustania członkostwa.

Powódka podkreśliła, że skoro z treści ustawy wynika w sposób jednoznaczny, że śmierć członka spółdzielni skutkuje ustaniem jego członkostwa, to zgodnie z ustawą jest to jednoznaczne z natychmiastową wymagalnością pożyczki. Zdaniem apelującej nie można twierdzić, jak to czyni Sąd Rejonowy, iż zapis Regulaminu SKOK, że z chwilą śmierci roszczenie staje się wymagalne, nie dotyczy niniejszej sprawy, albowiem można go odnieść tylko do roszczeń dotychczas niewymagalnych.

W odpowiedzi na apelację pozwana, działająca przez kuratora dla nieznannej z miejsca pobytu, wniosła o jej oddalenie oraz o przyznanie kuratorowi wynagrodzenia zgodnie z normami. Podkreśliła, że zgodnie z załączoną do pozwu umową, pożyczkobiorczyni zobowiązana była do spłaty pożyczki w terminie 30 dni od jej zaciągnięcia. Od upływu 30 dni od dnia zaciągnięcia pożyczki biegnie zatem termin przedawnienia roszczenia (nie zaś od dnia śmierci pożyczkobiorcy, który mógł jedynie przyspieszyć termin wymagalności, nie zaś go opóźnić).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd drugiej instancji nie prowadził postępowania dowodowego. W całości akceptuje też stan faktyczny ustalony w sprawie przez Sąd Rejonowy i przyjmuje go za własny. W apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, a jedynie zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego. Wobec powyższego, zgodnie z art. 387 § 2¹ k.p.c., należy wyjaśnić jedynie podstawę prawną wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Wskazać w tym miejscu należy, że Sąd Okręgowy w całości akceptuje również rozważania prawne przedstawione przez Sąd Rejonowy i uznaje je za własne, co czyni bezprzedmiotowym ponowne przytaczanie powołanych przez Sąd Rejonowy argumentów.

Rzeczywiście, zgodnie z art. 35 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w razie ustania członkostwa roszczenie o zwrot pożyczki lub kredytu staje się wymagalne z dniem ustania członkostwa. Rację ma jednak Sąd Rejonowy wskazując, że zapis ten dotyczy wyłącznie roszczeń dotychczas niewymagalnych. Skoro w umowie pożyczki określono termin wymagalności zapłaty i termin ten upłynął przed śmiercią pożyczkobiorcy, zapis ustawy o SKOK i zapis Regulaminu nie może mieć zastosowania. Wobec powyższego prawidłowo Sąd I instancji termin przedawnienia liczył od dnia wymagalności określonego w umowie, to jest od 22 stycznia 2006 roku.

Ustawa nie definiuje wprawdzie pojęcia wymagalności, w doktrynie przyjmuje się jednak zgodnie, że należy przez wymagalność rozumieć stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności. Z punktu widzenia dłużnika wymagalność roszczenia należy łączyć z nadejściem ostatniego dnia pozwalającego dłużnikowi spełnić świadczenie zgodnie z treścią zobowiązania. Dzień tak rozumianej wymagalności może być utożsamiany z terminem spełnienia świadczenia. W konkretnej sprawie ostatnim dniem pozwalającym pożyczkobiorcy spełnić świadczenie zgodnie z treścią zobowiązania był dzień 21 stycznia 2006 roku. Zgodnie z artykułem 120 § 1 k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Termin przedawnienia roszczenia nie był kwestionowany i wynosi 3 lata, ze względu na to, że roszczenie związane jest z prowadzoną przez pożyczkodawcę działalnością gospodarczą (art. 118 k.c.).

Na marginesie tylko wskazać należy, że zupełnie niezrozumiałą jest dla Sądu drugiej instancji zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 31.1. Konstytucji RP, który brzmi „Wolność człowieka podlega ochronie prawnej”.

Wobec powyższego, na podstawie art. 385 k.c. apelację należało oddalić, jako bezzasadną. O kosztach kuratora dla nieznannej z miejsca pobytu pozwanej orzeczono na podstawie § 1 ust. 1 – 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 roku w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w

sprawie cywilnej w zw. z § 6 pkt 3 i 12 § 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. W pkt 3, na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 113.1 u.o.k.s.c., orzeczono o obowiązku zwrotu powyższych kosztów na rzecz Skarbu Państwa, jako nieopłaconych.